

ІНТЕРАКТИВНІ ТЕХНОЛОГІЇ У ФОРМУВАННІ ЗАГАЛЬНОКУЛЬТУРНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ МАЙБУТНІХ ПЕДАГОГІВ

УДК 373.3:37.091.2:37.018.43

DOI: <https://doi.org/10.24919/2308-4634.2024.307880>

Валентина Матіяш, кандидат педагогічних наук,
доцент кафедри педагогіки і методики початкової та дошкільної освіти
Тернопільського національного педагогічного університету
імені Володимира Гнатюка

Тетяна Гладюк, кандидат педагогічних наук,
доцент кафедри педагогіки і методики початкової та дошкільної освіти
Тернопільського національного педагогічного університету
імені Володимира Гнатюка

Микола Гладюк, кандидат педагогічних наук,
доцент кафедри хімії та методики її навчання
Тернопільського національного педагогічного університету
імені Володимира Гнатюка

Анатолій Баньковський, заслужений працівник культури України,
доцент кафедри музикознавства та методики музичного мистецтва
Тернопільського національного педагогічного університету
імені Володимира Гнатюка

Валентина Водяна, кандидат педагогічних наук,
доцент кафедри педагогіки і методики початкової та дошкільної освіти
Тернопільського національного педагогічного університету
імені Володимира Гнатюка

ІНТЕРАКТИВНІ ТЕХНОЛОГІЇ У ФОРМУВАННІ ЗАГАЛЬНОКУЛЬТУРНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ МАЙБУТНІХ ПЕДАГОГІВ

Стаття присвячена інтерактивним технологіям у формуванні загальнокультурної компетентності майбутніх педагогів. Результати дослідження показують, що загальнокультурна компетентність педагогів є комплексним поняттям, яке залежить від безперервного навчання, особистої мотивації та здатності до культурної адаптації. Це є важливим фактором для ефективної культурної інтеграції та формування всебічно розвинених особистостей. Практичне значення дослідження полягає у впровадженні інтерактивних технологій у процес підготовки педагогів, що слугує поліпшенню їх загальнокультурної компетентності та ефективній майбутній професійній діяльності.

Ключові слова: інтерактивні технології; загальнокультурна компетентність; майбутні педагоги; культурна адаптація; освітній процес; заклад вищої освіти.

Табл. 2. Літ. 12.

Valentyna Matiash, Ph.D. (Pedagogy), Associate Professor of the
Pedagogy and Methods of Primary and Preschool Education Department,
Ternopil Volodymyr Hnatiuk National Pedagogical University

Tetiana Hladiuk, Ph.D. (Pedagogy), Associate Professor of the
Pedagogy and Methods of Primary and Preschool Education Department,
Ternopil Volodymyr Hnatiuk National Pedagogical University

Mykola Hladiuk, Ph.D. (Pedagogy), Associate Professor of the
Chemistry and Methods of its Teaching Department,
Ternopil Volodymyr Hnatiuk National Pedagogical University

Anatolii Bankovskyi, Honored Worker of Culture of Ukraine,
Associate Professor of the Musicology and Methodology of Musical Art Department,
Ternopil Volodymyr Hnatiuk National Pedagogical University

Valentyna Vodiana, Ph.D. (Pedagogy), Associate Professor of the
Pedagogy and Methods of Primary and Preschool Education Department,
Ternopil Volodymyr Hnatiuk National Pedagogical University

INTERACTIVE TECHNOLOGIES IN THE FORMATION OF GENERAL CULTURAL LITERACY OF FUTURE TEACHERS

The article focuses on interactive technologies in shaping the general cultural literacy of future teachers. The aim of the study is to explore interactive technologies used in the training process of future teachers and the development of their general cultural competence. General scientific methods of cognition, such as analysis, synthesis, induction,

deduction, comparison, and generalization, were employed in the research. The general cultural competence of teachers is the ability to function effectively in diverse cultural environments and to promote the cultural development of students. This concept includes three main levels: cognitive, value-orientation, and communicative-activity. The cognitive level focuses on acquiring theoretical knowledge about culture, expanding students' cultural horizons, and enabling critical evaluation of cultural achievements. The value-orientation level involves engaging students in cultural activities, fostering the formation of personal values and orientations. The communicative-activity level ensures practical interaction and joint creativity, developing students' social and organizational competencies. The research results show that the general cultural competence of teachers is a complex concept dependent on continuous learning, personal motivation, and the ability to adapt culturally. It is a crucial factor for effective cultural integration and the formation of well-rounded individuals. General cultural competence encompasses several approaches: cultural, activity-based, personal, and systemic. Each of these approaches contributes to personal development and effective functioning in various life spheres. The use of interactive technologies, such as virtual cultural expeditions, role-playing games, online courses, and virtual classrooms, provides comprehensive student development, integrating theoretical knowledge with practical skills. This forms social and organizational competencies necessary for future teachers. The practical significance of the study lies in the implementation of interactive technologies in the teacher training process, enhancing their general cultural competence and professional effectiveness.

Keywords: *interactive technologies; general cultural literacy; future teachers; cultural adaptation; educational process.*

Постановка проблеми. Сучасна освіта перебуває під впливом численних викликів, пов'язаних з необхідністю підвищення якості підготовки майбутніх педагогів. Традиційні методи навчання часто не відповідають вимогам сучасності, що підкреслює важливість інтеграції інтерактивних технологій в освітній процес. Ці технології сприяють формуванню активного та залученого освітнього середовища, яке стимулює розвиток критичного мислення і комунікативних навичок у студентів.

Глобалізація та збільшення кількості іноземних студентів вимагають нових підходів до навчання і виховання. Впровадження інтерактивних технологій сприяє не лише поліпшенню академічних результатів, але й інтеграції студентів з різних культурних середовищ, створюючи більш толерантну освітню спільноту.

Формування загальнокультурної компетентності є ключовим елементом підготовки майбутніх педагогів. Загальнокультурна компетентність сприяє розвитку всебічно освіченої особистості, здатної до міжкультурної комунікації та розуміння глобальних процесів у галузі педагогічної освіти. Інтерактивні технології відіграють важливу роль у професійній підготовці майбутніх фахівців педагогічної галузі, надаючи їм можливість для глибшого пізнання і взаємодії з різноманітними культурними контекстами.

Аналіз останніх наукових статей та публікацій. Питання інтерактивних технологій у формуванні загальнокультурної компетентності майбутніх педагогів є достатньо дослідженим у вітчизняній науковій літературі. Важливий вклад у цю тему зробили такі автори, як І. Зязюн [3], В. Калінін [4], М. Князян [5], В. Ковальчук [6], І. Микитюк [7]. І. Зязюн розглядає основи педагогічної майстерності та методи їх впровадження в навчальний процес. В. Калінін досліджує процес формування соціокультурної компетентності майбутніх вчителів іноземної мови в контексті їх професійно-педагогічної

підготовки. М. Князян аналізує загальнокультурну компетентність майбутніх учителів як наукову проблему, визначаючи її основні складові та шляхи розвитку. В. Ковальчук акцентує увагу на професіоналізмі викладача, підкреслюючи, що інтерактивні методи навчання є ключовими для розвитку професійних компетенцій педагогів. Вона зазначає, що сучасний викладач повинен володіти не лише глибокими знаннями з предмету, але й вміти ефективно комунікувати та взаємодіяти зі студентами, використовуючи інноваційні підходи. І. Микитюк досліджує сутність педагогічної культури як суспільно-історичного явища, підкреслюючи роль інтерактивних технологій у розвитку педагогічної культури.

Для дослідження використовувалася і експертна література, це публікації у сучасних інтернет-виданнях, таких як SweetStudy [12], які висвітлюють сучасні аспекти формування культурної компетентності у педагогів.

Попри достатню кількість літератури з теми, відчувається нестача систематизованого матеріалу з проблеми дослідження. Тому із використанням різних методів наукового пізнання було проаналізовано, згруповано та систематизовано інформацію і подано у світлі теми дослідження.

Мета дослідження – охарактеризувати інтерактивні технології, що використовуються у процесі підготовки майбутніх педагогів з метою формування їх загальнокультурної компетентності.

Виклад основного матеріалу. Сучасний розвиток педагогічної науки в Україні значною мірою зумовлений суттєвими суспільними змінами, зокрема, глобалізацією та швидкою цифровізацією, яка проникає у всі сфери життя і стає звичайним способом взаємодії. У багатьох ЗВО країни з'являється культурний розрив у комунікаційному освітньому просторі, оскільки дедалі більше педагогів обслуговують студентів з різноманітних культурних середовищ, що пов'язано зі значними демографічними змінами та відкритістю світової педа-

ІНТЕРАКТИВНІ ТЕХНОЛОГІЇ У ФОРМУВАННІ ЗАГАЛЬНОКУЛЬТУРНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ МАЙБУТНІХ ПЕДАГОГІВ

гогічної системи [11]. Культурна різниця яка виникає між студентами та педагогами, може впливати на їх академічну успішність, сприяти виникненню розривів у навчальних досягненнях серед різних груп здобувачів освіти.

Закон України “Про Освіту” [2] та “Національна доктрина розвитку освіти України у XXI столітті” [8] спрямовують вищу педагогічну освіту на забезпечення фундаментальної наукової та професійної підготовки педагогів з метою забезпечення вимоги щодо надання рівних можливостей доступу до освіти усіх її здобувачів, незалежно від таких факторів, як вік, стать, раса, громадянство, національність, політичні, релігійні або інші переконання, а також інші обставини і характеристики [2].

Основою професійної підготовки фахівців у XXI ст. є розвиток, культуротворча домінанта та виховання відповідальної особистості. Це приводить до актуалізації функцій педагогічної культури, яка “генетично” пов’язана з духовною та професійною культурою.

Загальнокультурна компетентність дає можливість успішно навчати здобувачів освіти, які походять з інших культур. Вона передбачає розвиток певної особистості і міжособистісної обізнаності та чутливості, оволодіння певним обсягом культурних знань й освоєння набору навичок, які цілісно становлять основу ефективного міжкультурного навчання [12].

Педагогічні цінності, основу яких становлять духовні цінності, є стійкими орієнтирами, за якими особистість співвідносить своє життя і педагогічну діяльність. Водночас стоїть завдання забезпечити достатню взаємодію між духовними цінностями і цифровими засобам, створюючи баланс між ними. На сучасному етапі розвитку української освіти спостерігається явна суперечність між потребою у підвищенні педагогічної культури викладачів і недостатньою інтеграцією цифрових технологій та використанням інтерактивних методів навчання. Актуальність цього питання уже усвідомлюється значною частиною викладачів. Вони розуміють, що потрібно розвивати свої навички у напрямі цифрових технологій і створювати такі взаємодії, які будуть відповідати очікуванням майбутніх поколінь [5].

Загальнокультурна компетентність педагогів включає здатність ефективно функціонувати в різноманітних культурних середовищах та сприяти культурному розвитку студентів. Визначення цього поняття вимагає розгляду культури як складного,

багатоаспектного феномену, що формується протягом всього життя індивіда і залежить від численних факторів, таких як освіта, соціальні умови та мотивація до саморозвитку [10, 6–42]. Загальнокультурна компетентність передбачає наявність у педагога не тільки знань, але й умінь та навичок, що сприяють культурній інтеграції і саморозвитку.

Структура загальнокультурної компетентності може бути розглянута на трьох рівнях: когнітивному, ціннісно-орієнтаційному та комунікативно-діяльнісному.

Когнітивний рівень: включає засвоєння теоретичних знань про культуру. Це передбачає вивчення різних аспектів культури, таких як історія, література, мистецтво, традиції, філософія, соціальні структури. Завдяки цьому студенти можуть розширювати свій культурний горизонт, набуваючи розуміння культурних явищ та їхнього значення у формуванні суспільства. Знання на цьому рівні дають змогу критично оцінювати культурні досягнення і розуміти їхній вплив на сучасність.

Ціннісно-орієнтаційний рівень: полягає у залученні студентів до культури через духовне спілкування та емоційні переживання. Це сприяє формуванню особистих цінностей і орієнтацій. На цьому рівні студенти беруть участь у культурних заходах, таких як відвідування виставок, театральних постановок, музичних концертів, літературних читань та інших подій, що дає їм змогу відчути емоційний вплив культури. Цей рівень допомагає студентам розвивати емпатію, естетичний смак та розуміння моральних й етичних норм, які закладені у культурних феноменах.

Комунікативно-діяльнісний рівень: забезпечує засвоєння культури через спільну творчість та діяльність, спрямовану на міжкультурну взаємодію. Це може включати участь у різних культурних проєктах, колективних заходах, дискусіях, обміні досвідом з представниками інших культур, а також у креативних ініціативах, таких як мистецькі студії, літературні гуртки або театральні колективи. На цьому рівні студенти не лише набувають практичних навичок міжкультурного спілкування, але й навчаються працювати в команді, що розвиває їхні соціальні й організаційні компетенції.

Ці три рівні взаємопов’язані і разом формують комплексне розуміння культури, що є невід’ємною частиною загальної освіти студентів і сприяє їх всебічному розвитку [5, 164–170] (табл. 1)

Таблиця 1

Рівень	Компоненти
Когнітивний	Засвоєння теоретичних знань про культуру, розширення культурного горизонту, критичне оцінювання культурних досягнень
Ціннісно-орієнтаційний	Залучення до культури через духовне спілкування та емоційні переживання, формування особистих цінностей та орієнтацій
Комунікативно-діяльнісний	Засвоєння культури через спільну творчість та діяльність, участь у міжкультурній взаємодії, розвиток соціальних та організаційних компетенцій

Примітка: систематизовано авторами

Таким чином, загальнокультурна компетентність педагогів є комплексним поняттям, що включає різні рівні та компоненти. Її розвиток залежить від безперервного навчання, особистої мотивації та здатності педагогів до культурної адаптації. Вивчення цього питання є важливим для забезпечення ефективної культурної інтеграції та формування гармонійно розвинених особистостей у сучасному освітньому середовищі.

Загальнокультурна компетентність передбачає здатність індивіда діяти компетентно у різноманітних життєвих ситуаціях, які виходять за межі його професійної сфери. На відміну від професійної компетентності, яка зосереджується на проблемно-практичному аспекті, загальнокультурна компетентність включає змістовий і комунікативний аспекти. Важливими є всі три аспекти, оскільки гуманітарна освіта спрямована на підготовку особистості, здатної ефективно функціонувати в різних сферах життя.

Аналіз сучасних досліджень уможливило окреслити структуру загальнокультурної компетентності та розглянути застосування актуальних інтерактивних технологій для розвитку її складових компетентностей:

Культурна компетентність. Опираючись на думку І. Зязюна, можемо стверджувати, що загальнокультурна компетентність педагога пов'язана з розвитком особистості через освіту та виховання, що включає засвоєння культури та її подальший розвиток [3]. Для розвитку культурної компетентності використовуються різноманітні технології, такі як Google Arts & Culture для організації віртуальних турів музеями та культурними місцями, що дозволяє зануритися у світову культурну спадщину. Kahoot! застосовується для проведення інтерактивних вікторин, що стимулюють інтерес і активну участь у вивченні тем культурної спрямованості. Zoom і Microsoft Teams використовуються для проведення відеоконференцій та вебінарів, де обговорюються культурні питання та організуються спільні проекти. Онлайн-платформи, такі як Coursera і Udemy, пропонують курси з різних аспектів культури, що сприяє глибшому розумінню та навчанню культурного різноманіття.

Діяльнісна компетентність. В. Ковальчук [6], А. Терещук [9] визначають професійну компетентність через педагогічну діяльність, спілкування, особистість педагога та його освіченість і вихованість. Вони підкреслюють психічний аспект професійної компетентності, пов'язаний зі здатністю діяти самостійно та відповідально [6, 9]. Для формування діяльнісної компетентності використовуються технології, такі як Google Classroom і

Edmodo для організації навчального процесу та спільної роботи над проектами. ClassDojo і Moodle допомагають в управлінні класом і навчальними матеріалами. Nearpod і Kahoot! сприяють створенню інтерактивних уроків та вікторин, що підвищують активність студентів. Canva застосовується для створення візуального контенту, а Padlet – для віртуальної співпраці й обміну ідеями.

Особистісна компетентність. В. Ковальчук [6] розглядає професійну компетентність здобувачів вищої педагогічної освіти як їхню особистісну характеристику, що дає змогу ефективно реалізувати цілі педагогічного процесу. Учений наголошує на важливості розвитку особистісних якостей та творчого потенціалу [6]. Розвиток особистісної компетентності забезпечується за допомогою технологій, таких як Headspace і Calm для медитації та релаксації, що сприяють поліпшенню психічного здоров'я. Trello та Notion використовуються для управління проектами та організації завдань, а Reflectly – для ведення щоденника і саморефлексії. Курси з особистісного розвитку на платформі Coursera допомагають розвивати важливі навички самовдосконалення.

Освіченість та самовдосконалення. І. Тараненко [10] трактує професійну компетентність майбутніх педагогів як рівень освіченості, досвіду та прагнення до безперервної самоосвіти і творчого ставлення до праці. Для підвищення рівня освіченості та самовдосконалення використовуються онлайн-платформи, такі як Coursera, edX, LinkedIn Learning, Khan Academy, YouTube Learning, Udemy та Skillshare, які пропонують широкий спектр курсів від провідних університетів та фахівців у різних галузях, сприяючи безперервному професійному та особистісному розвитку.

Комунікативна компетентність. А. Терещук [9] окреслює професійну компетентність педагога як систему, що включає філософські, психологічні, соціологічні, культурологічні, особистісні аспекти, зокрема, здатність до ефективної педагогічної комунікації [8]. Розвиток комунікативної компетентності забезпечується використанням інтерактивних технологій, таких як Miro і Padlet для віртуальної співпраці, Slack і Google Workspace для командного спілкування та управління проектами, а також Trello, Asana і Microsoft Teams для ефективного управління завданнями. Zoom і Flipgrid застосовуються для проведення відеоконференцій та відеообговорень, що сприяє удосконаленню комунікативних навичок у різних контекстах.

Систематизуємо ключові інтерактивні технології у формуванні загальнокультурної компетентності майбутніх педагогів у табл. 2.

Таблиця 2

Інтерактивні технології у формуванні загальнокультурної компетентності майбутніх педагогів

Складові загальнокультурної компетентності	Інтерактивні технології
Культурна компетентність	Google Arts & Culture – Віртуальні тури музеями та культурними місцями, Kahoot! – Інтерактивні вікторини, Zoom – Відеоконференції та вебінари, Microsoft Teams – Платформа для командної роботи, Coursera – Онлайн-курси, Udemy – Платформа для онлайн-навчання.
Діяльнісна компетентність	Google Classroom – Організація навчального процесу, Edmodo – Соціальна мережа для навчання, ClassDojo – Інструмент для управління класом, Moodle – Система управління навчанням, Nearpod – Інтерактивні уроки та презентації, Kahoot! – Інтерактивні вікторини, Canva – Інструмент для створення візуального контенту, Padlet – Віртуальна дошка для спільної роботи.
Особистісна компетентність	Headspace – Додаток для медитації та релаксації, Calm – Додаток для медитації та поліпшення сну, Trello – Інструмент для управління проєктами, Notion – Організація завдань та нотаток, Reflectl – Додаток для ведення щоденника, Coursera (курси з особистісного розвитку) – Онлайн-курси для розвитку особистісних навичок.
Освіченість та самовдосконалення	Coursera – Онлайн-курси від провідних університетів, edX – Платформа для онлайн-навчання, LinkedIn Learning – Курси з професійного розвитку, Khan Academy – Освітні відео та вправи, YouTube Learning – Відеоуроки та лекції, Udemy – Платформа для онлайн-курсів, Skillshare – Курси з креативних та професійних навичок.
Комунікативна компетентність	Miro – Віртуальна дошка для спільної роботи, Slack – Інструмент для командного спілкування, Google Workspace – Інструменти для спільної роботи та управління проєктами, Trello – Управління завданнями та проєктами, Asana – Інструмент для управління проєктами, Microsoft Teams – Платформа для командної роботи, Zoom – Відеоконференції та вебінари, Padlet – Віртуальна дошка для спільної роботи, Flipgrid – Платформа для відеобговорень.

Примітка: систематизовано авторами

Отже, загальнокультурна компетентність педагогів включає здатність діяти компетентно у різноманітних життєвих ситуаціях, що виходять за межі професійної сфери. Вона є важливою для гармонійного розвитку особистості студентів у сучасному освітньому середовищі. Використання інтерактивних технологій, таких як віртуальні тури, онлайн-курси, відеоконференції та платформи для спільної роботи, сприяє розвитку загальнокультурної компетентності через культурологічний, діяльнісний, особистісний та системний підходи.

Висновки. Таким чином, загальнокультурна компетентність педагогів є комплексним поняттям, що залежить від безперервного навчання, особистої мотивації та здатності до культурної адаптації, що важливо для ефективної культурної інтеграції і формування всебічно розвинених особистостей. Вона охоплює культурологічний, діяльнісний, особистісний та системний підходи, кожен з яких сприяє розвитку особистості та ефективному функціонуванню в різних сферах життя. Використання інтерактивних технологій, таких як віртуальні культурні експедиції, рольові ігри, онлайн-курси, віртуальні класи та інші, забезпечує всебічний розвиток студентів, інтегруючи теоретичні знання з

практичними навичками, формуючи соціальні та організаційні компетенції.

ЛІТЕРАТУРА

- Дубасенюк О. Загальнокультурна компетентність: сутність та наукові підходи. *Формування загальнокультурної компетентності майбутніх фахівців*: збірник наукових праць молодих науковців / М-во освіти і науки України, Житомирський держ. ун-т ім. І. Франка; за ред. О.С. Березюк, О.М. Власенко. Житомир: ЖДУ ім. І. Франка, 2013. 122 с.
- Про освіту: Закон України від 05.09.2017 № 2145-VIII: поточна редакція від 24.03.2024. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2145-19#Text> (дата звернення: 07.05.2024)
- Зязюн І.А. Основи педагогічної майстерності. Київ, 1999. 412 с.
- Калінін В.О. Особливості формування соціокультурної компетенції майбутнього вчителя іноземної мови у процесі професійно-педагогічної підготовки. *Вісник Житомирського педагогічного університету*. Житомир, 2003. № 12. С. 154–157.
- Князян М.О. Загальнокультурна компетентність майбутніх учителів як наукова проблема. *Педагогіка та психологія*: зб. наук. пр. Харків, 2016. № 55. С. 164–170.
- Ковальчук В. Структурні компоненти педагогічної майстерності майстра виробничого навчання ПТНЗ.

ІНТЕРАКТИВНІ ТЕХНОЛОГІЇ У ФОРМУВАННІ ЗАГАЛЬНОКУЛЬТУРНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ МАЙБУТНІХ ПЕДАГОГІВ

Інноваційні технології в освіті: матеріали VIII Міжнародної науково-практичної конференції “Інноваційні технології в освіті”, 27–29 вересня 2012 р., м. Ялта, 2012. С. 214–216.

7. Микитюк І.А. Сутність педагогічної культури як суспільно-історичного явища. 2007. URL: <http://surl.li/uekvj>

8. Національна доктрина розвитку освіти України у XXI столітті: затверджено Указом Президента України від 17 квітня 2002 р. № 347. Освіта, 2002. 24 квітня – 1 травня.

9. Терещук А. Проблеми професійної орієнтації та самовизначення учнів старшої школи. *Освітній вимір*, 2012. № 36. С. 458–464. DOI: <https://doi.org/10.31812/educdim.v36i0.3461>.

10. Титаренко В.П., Охріменко Л.С. Формування загальнокультурної компетентності майбутнього вчителя трудового навчання. *Психолого-педагогічні проблеми сільської школи*: зб. наук. пр. Умань, 2018. № 59. С. 36–42.

11. Яковлева М. Зміст та структура загальнокультурної компетентності у сучасних дослідженнях при викладанні іноземної мови у вищих юридичних навчальних закладах. *Наукові записки Кіровоградського державного педагогічного університету імені Володимира Винниченка. Серія: Педагогічні науки*, 2013. № 121 (1). С. 181–185. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Nz_p_2013_121%281%29_44

12. Cultural Competence: A Primer for Educators. SweetStudy, 2006. URL: <https://www.sweetstudy.com/files/culturalcompetence-vanroekel-nea-08-pdf>

REFERENCES

1. Dubaseniuk, O. (2013). Zahal'nokulturna kompetentnist: sutnist ta naukovi pidkhody [General Cultural Competence: Essence and Scientific Approaches]. Formation of general cultural competence of future specialists: collection of scientific works of young scientists / Ministry of Education and Science of Ukraine, Zhytomyr Ivan Franko State University; (Ed.). O.S. Bereziuk, O.M. Vlasenko. Zhytomyr, 122 p. [in Ukrainian].

2. Pro osvitu: Zakon Ukrainy vid 05.09.2017 № 2145-VIII: potochna redaktsiia vid 24.03.2024. [On education: Law of Ukraine of 05.09.2017 No. 2145-VIII: current version of 24.03.2024]. Available at: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2145-19#Text> (Accessed 07 May 2024) [in Ukrainian].

3. Ziaziun, I.A. (1999). Osnovy pedahohichnoi maisternosti [Fundamentals of Pedagogical Mastery]. Kyiv, 412 p. [in Ukrainian].

4. Kalinin, V.O. (2003). Osoblyvosti formuvannia sotsiokulturnoi kompetensii maibutnoho vchytelia inozemnoi movy u protsesi profesiino-pedahohichnoi pidhotovky [Features of Forming Sociocultural Competence of Future Foreign Language Teachers in the Process of Professional and Pedagogical Training]. *Zhytomyr Ivan Franko State University Journal*. No. 12. Zhytomyr, pp. 154–157. [in Ukrainian].

5. Kniaziian, M.O. (2016). Zahal'nokulturna kompetentnist maibutnikh uchyteliv yak naukova problema [General Cultural Competence of Future Teachers as a Scientific Problem]. *Pedagogy and psychology: coll. of science works*. No. 55, Kharkiv, pp. 164–170. [in Ukrainian].

6. Kovalchuk, V. (2012). Strukturni komponenty pedahohichnoi maisternosti maistra vyrobnychoho navchannia PTNZ [Structural Components of Pedagogical Mastery of Vocational Training Masters of Vocational Education Institutions]. In *Innovatsiini tekhnologii v osviti: materialy VIII Mizhnarodnoi naukovo-praktychnoi konferentsii “Innovatsiini tekhnologii v osviti”, 27–29 veresnia 2012 r.* – Innovative technologies in education: materials of the VIII International scientific and practical conference “Innovative technologies in education”, September 27–29, 2012, m. Yalta, pp. 214–216. [in Ukrainian].

7. Mykytiuk, I.A. (2007). Sutnist pedahohichnoi kultury yak suspilno-istorychnoho yavyschcha [The Very Nature of Pedagogical Culture as a Socio-Historical Phenomenon]. Available at: <https://www.researchgate.net/publication/361037474> [in Ukrainian].

8. Ministerstvo Osvity i Nauky Ukrainy. (2002). Natsionalna doktryna rozvytku osvity Ukrainy u XXI stolitti [National Doctrine for the Development of Education in Ukraine in the 21st Century]. *Education*, April 24 – May 1. [in Ukrainian].

9. Tereshchuk, A. (2012). Problemy profesiinoi oriantatsii ta samovyznachennia uchniv starshoi shkoly [Problems of Professional Orientation and Self-Determination of Senior School Students]. *Educational Dimension*, No. 36, pp. 458–464. DOI: <https://doi.org/10.31812/educdim.v36i0.3461> [in Ukrainian].

10. Tytyrenko, V.P. & Okhrimenko, L.S. (2018). Formuvannia zahal'nokulturnoi kompetentnosti maibutnoho vchytelia trudovoho navchannia [Formation of General Cultural Competence of Future Teachers of Labor Training]. *Psychological-pedagogical problems of the rural school: coll. of science works*. No. 59, Uman, pp. 36–42. [in Ukrainian].

11. Yakovlieva, M. (2013). Zmist ta struktura zahal'nokulturnoi kompetentnosti u suchasnykh doslidzhenniakh pry vykladanni inozemnoi movy u vyshchykh yurydychnykh navchalnykh zakladakh [Content and Structure of General Cultural Competence in Modern Research in Teaching Foreign Languages in Higher Legal Educational Institutions]. Scientific notes of Kirovohrad State Pedagogical University named after Volodymyr Vynnychenko. Series: Pedagogical sciences, No. 121 (1), pp. 181–185. Available at: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Nz_p_2013_121%281%29_44 [in Ukrainian].

12. Cultural Competence: A Primer for Educators. SweetStudy, 2006. Available at: <https://www.sweetstudy.com/files/culturalcompetence-vanroekel-nea-08-pdf> [in English].

Стаття надійшла до редакції 04.06.2024

“Досконалість – це не тоді, коли нічого додати, а тоді, коли нічого відняти”.

Антуан де Сент-Екзюпері
французький письменник

